

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	รูปแบบรายการวิทยุเพื่อส่งเสริมสุขภาพประชาชน ตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่
ผู้เขียน	นางสาวสุภารัตน์ พรหมฝ้าย
ปริญญา	ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การส่งเสริมสุขภาพ)
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	รองศาสตราจารย์มนัส ยอดคำ

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบรายการวิทยุเพื่อส่งเสริมสุขภาพประชาชน และศึกษาผลการสื่อสารเพื่อส่งเสริมสุขภาพของคนในชุมชน ตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้เทคนิควิธีวิจัยเชิงคุณภาพรวมกับการวิจัยกึ่งทดลอง ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นจากการสังเกตทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์ เพื่อให้เข้าใจบริบทพื้นที่ชุมชน และสถานีวิทยุชุมชนออนใต้เรดิโอ และนำข้อมูลที่ได้มาสร้างรูปแบบรายการวิทยุเพื่อส่งเสริมสุขภาพชุมชน และทดลองใช้รูปแบบที่สร้างขึ้น จากนั้นได้ทำการประเมินผลการรับรู้ โดยข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพโดยใช้แบบสอบถามการรับรู้ ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบรายการวิทยุเพื่อส่งเสริมสุขภาพประชาชนตำบลออนใต้ พบว่า คนในชุมชนส่วนใหญ่เป็นโรคเรื้อรังที่เกิดจากพฤติกรรมการดำรงชีวิต ได้แก่ โรคความดันโลหิตสูง เบาหวาน และโรคหัวใจผู้วิจัยจึงได้ออกแบบสื่อผ่านวิทยุชุมชน 3 รูปแบบ ที่มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับความรู้ด้านโภชนบัญญัติ 9 ประการ หลักการ 6 อ. สร้างเสริมสุขภาพ และโรคเรื้อรัง ผ่านรูปแบบรายการวิทยุเพื่อส่งเสริมสุขภาพประชาชนตำบลออนใต้ 3 รูปแบบ ได้แก่ รายการตอบปัญหาเพื่อสุขภาพ บทความเกี่ยวกับสุขภาพ และสปอตวิทยุเพื่อสุขภาพ โดยได้นำแนวคิด Interpersonal communication model by Hargie and colleagues มาประยุกต์ใช้ อธิบายได้ว่า แบบจำลองนี้ให้ความสำคัญกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ส่งสาร เป้าประสงค์การสื่อสาร และบริบทตามแนวคิดที่มนุษย์ 1) สื่อสารอย่างมีเป้าหมายประสงค์เสมอ 2) ให้ความสำคัญต่อผลที่เกิดขึ้นจากการสื่อสาร และ 3) พร้อมทั้งจะปรับกระบวนการสื่อสารเพื่อให้ได้ตามเป้าหมายประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ องค์ประกอบในแบบจำลองนี้มี 6 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ สาระวาทปัญหา ความเป็นอยู่, วิเคราะห์เนื้อหา, ออกแบบกิจกรรม, หารูปแบบนำเสนอ, นำเสนอ และติดตามผลการรับรู้

2. ผลการสื่อสารเพื่อส่งเสริมสุขภาพของคนในชุมชนฯ เมื่อจัดรายการวิทยุชุมชนตามรูปแบบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ดำเนินครบ 8 สัปดาห์ ได้ทำการประเมินผลโดยการใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ประชาชนชุมชนออนไลน์ พบว่า การรับรู้ข่าวสาร ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพ และการส่งเสริมสุขภาพจากรายการวิทยุ พบว่า ก่อนและหลังการใช้รูปแบบรายการวิทยุเพื่อส่งเสริมสุขภาพประชาชนทั้ง 3 รูปแบบ ประชาชนตำบลออนใต้ส่วนใหญ่รับรู้ข่าวสาร ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพและการส่งเสริมสุขภาพจากรายการวิทยุชุมชน ประสิทธิภาพของรูปแบบรายการวิทยุเพื่อส่งเสริมสุขภาพประชาชนทั้ง 3 รูปแบบ พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพจากรูปแบบประเภทสปอตวิทยุเพื่อสุขภาพมากที่สุด รองลงมาคือ รายการตอบปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพ และบทความเกี่ยวกับสุขภาพ ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้การสื่อสารผ่านรายการวิทยุ เพื่อส่งเสริมสุขภาพประชาชน ตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นผลหลังการนำรูปแบบรายการวิทยุเพื่อส่งเสริมสุขภาพประชาชนไปใช้ ได้แก่ ความรู้ด้านโภชนาบัญญัติ 9 ประการ และโรคเรื้อรัง พบว่า ส่วนใหญ่มีระดับการรับรู้มาก และหลักการ 6 อ. สร้างเสริมสุขภาพ พบว่า ส่วนใหญ่มีระดับการรับรู้มากที่สุด ผลการสัมภาษณ์ เรื่อง การรับรู้การสื่อสารผ่านรายการวิทยุเพื่อส่งเสริมสุขภาพประชาชน หลังจากใช้รูปแบบรายการวิทยุฯ ทั้ง 3 รูปแบบ มีประเด็นที่น่าสนใจหลายประการ ดังต่อไปนี้ คือ ประชาชนรับรู้วิธีการปฏิบัติตัว เพื่อให้สุขภาพร่างกายและจิตใจแข็งแรงสมบูรณ์ พฤติกรรมการกินที่ส่งผลให้สุขภาพแข็งแรง และวิธีการออกกำลังกายที่ถูกต้อง

จากการวิจัยมีประเด็นที่น่าสนใจพบว่า ประชาชนตำบลออนใต้ส่วนใหญ่ได้รับความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพจากรูปแบบประเภทสปอตวิทยุเพื่อสุขภาพมากที่สุด แสดงว่า รูปแบบรายการวิทยุประเภทสปอตวิทยุเพื่อสุขภาพสามารถเป็นสื่อที่ให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพได้มากกว่ารูปแบบทั้งสอง เนื่องจากเป็นรูปแบบที่ใช้ภาษากระชับ ชัดเจน เข้าใจง่าย มีคำคล้องจอง และมีเพลงประกอบ เป็นเหตุผลส่วนใหญ่ที่ประชาชนรับข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพได้ง่ายผ่านสปอตวิทยุ ซึ่งสามารถนำเอาผลการศึกษาที่ได้ มาใช้ปรับปรุงรูปแบบรายการให้ตรงความต้องการของคนในชุมชนมากยิ่งขึ้น ตลอดจนการนำไปใช้ประโยชน์ในด้านสุขภาพของคนในชุมชน และเหมาะสมกับหลักการของวิทยุชุมชน

Thesis Title	Radio Programming Model for Public Health Promotion, Ontai Sub-district, San Kamphaeng District, Chiang Mai Province
Author	Miss Sudarat Phromfai
Degree	Master of Education (Health Promotion)
Thesis Advisor	Assof. Prof. Manus Yodcome

ABSTRACT

This research is an action research study. The purposes of this research were to study the format of radio programming model for public health promotion and the effects of public health promotion communication in Ontai Sub-district San Kamphaeng, district Chiang Mai. This research used the qualitative research method combined with pre-posttest method. The primary data were collected by the observations participant and non-participant. The data were used to design radio program model for public health promotion and then the researcher evaluated the results using the questionnaires. The results of the research are as follows

1. Many people who lived in Ontai Sub-district community get chronic disease like hypertension, diabetes and heart disease because of the behavior of living. So the researcher designed the three community radio programs. First was the health problem reply program. Second was the health article. Third was the radio spot. The three programs were designed basing on the interpersonal communication model suggested by Hargie and colleagues. The model explained about the relationship between sender and receiver, purposes of communication and the context of human communication concepts. Human always had communication target, focused on the communication effects, and could change the communication process for the objective. This model had six methods. They were to identify problems, analyzed problems, design activities, find the present format, proved and following the results

2. The results of communication for public health promotion were collected after eight weeks using questionnaires and the interviews. The information shows that. Many local people who live in Ontai Sub-district received the news and information about health promotion from the

three radio programs. The spot radio programming was the most effective program. The health reply program was second and health article was the lowest effective program. The data about results of radio programming model for public health promotion were used. The perception of the knowledge about nine nutrition commandments and the six principles of health promotion was the highest and the results of interviews concerning perception via the three of radio programming model for health promotion had many issues. For example, the people were provided with knowledge how to treat their health physical and mental, eating habit that contributed to good health and the right exercise.

The research shows that the best program to provide the knowledge is spot radios because of it was clear, easy to understand and remember and it entertained the people. This results of the research could be applied to improve the knowledge provide method to fit the need of the local people.